

[ΤΡΑΛΛΕΙΣ]

Αίδινη το Γούλιου Ισογ

Περσιπούδατε καὶ Λυαπρε φίλε κ. Γ. Μαρπάκη

Εἰς Ἀθήνας,

Στερούμαι ἀπαντήσεως εἰς τὴν προηγουμένην μου τῶν 12 ἀπρ. Γουτίου.

Ἦδη διὰ ταύτης μου ἐπεύδα γὰρ ὡς ἀναγγίλλω νέας ἀνακαλύψεις ἐπουδαίων Χριστιανικῶν κειμηλίων οὐκ ὀλίγων ἐπὶ τοῦ περιβεβλητοῦ ὁροπεδίου τῶν Τραλλέων, ἀλλ' ἐντός τῆς πόλεως Αἰδινίου καὶ ἐπειδὴ αἱ ἐν Σμύρῃ ἐφημερίδες καὶ ἐξ αὐτῶν αἱ ἐν Κων/πόλει περιέπεσαν εἰς ἀνακριθείας ἀποστέλλω ὑμῖν ἀκριβή περιγραφὴν τῶν ἀνακαλυφθέντων κατακειμένων εἰς τὴν Τουρκικὴν τῆς πόλεως συνοικίαν Μεζιλ Χανές.

Πρὸ δεκαπέντε ἡμερῶν ὁ συμπολίτης καὶ ἀδελφὸς Κατὶρ κατέδραφεν τὰ θεμέλια τῆς οἰκίας τῆς ἁλμοῦ ἰδιοκτησίας τοῦ καὶ Γερμανοῦ Μαρπὰτ κατὰ τὴν Τουρκικὴν συνοικίαν Μεζιλ Χανές· οἱ ἐργαζόμενοι ἐργάται κατῴρουσαν τυχαίως ὀπήν τινα ἐπὶ τοῦ ἑδάφους, ἡ περιέργεια τοῦ δεσφ. τοῦ Χαϊνοντος Παράφρου καὶ ἡ ἐπικρατοῦσα ἐκπαλαί φήμη ὅτι κατῴθεν τῆς ἐν λόγῳ οἰκίας ἐκρούπτονται μυετηριάδῃ ἀντικείμενα ἐνθάλλοντα αὐτοὺς γὰρ κατέβησαν πρὸς ἐξακριβῶσαι τῆς ἀληθείας. Εἰδοποιηθέντες ἐρμαιοῦς περὶ τοῦ περιέργου τούτου ἔν-
ρηματος καὶ ἔχοντες λόγους πρὸς ἁδελφῶν γὰρ πιστεύωμεν ὅτι κατ' ἐκρούπτει ἐκεῖ τὸ περιέργον τούτο ἑδάφος ἐν συνο-
δείᾳ τῶν εἰρημῶν ἐργατῶν κατέβησαν διὰ τῆς κλίμακος εἰς τὸ πρῶτον διαμερίσμα καὶ βάθος τριῶν μέτρων ἐν τῇ νῦν ἐπιφανείᾳ. Τὸ πρῶτον τούτο διαμερίσμα συνίσταται ἐκ δύο δωμάτων κειμένων κατὰ γήινος ἀπ' ἀλλή-
λων καὶ συγκοινοῦντων ἑκάς θυρίδος καὶ τὸ μὲν πρῶτον εἰς ὃ κατέβημεν εἶνε κενόν καὶ ἀνεκτὰ εὐρύχωρον καθ' ὅτι ἔχει μῆκος περὶ τὰ 2 1/2 μέτρα πλάτ. 2. μέτρ. καὶ ὕψος 3. ὡς ἐφ' ἑστίαμεθα. Τὸ δὲ κατὰ μῆκος μετ' αὐτοῦ συγκοινοῦν καὶ πρὸς δουρίαν κείμενον ἑξοῦ ἔχον καὶ τὴν κυρίως εἰσοδὸν εἶνε πεπληρωμένον χαμάτων, ἐν αὐτῷ εὐρομεν συτρίγματα πηλίνων ἀργείων καὶ ἐσθρίθια ἀνθρώπινα ὅσα ὡς σκελὴ, τιαφόνια καὶ ἕτερα μύη-
ταῦ σκελετοῦ. Εἰς τοῦ διαμερίσματος τούτου καὶ ἐκ προῦπαρλούσης ἐπὶ τοῦ ἑδάφους ὀπῆς κατέβημεν εἰς βά-
θος 1 1/2 μέτρ. εἰς δεύτερον διαμερίσμα ὅπερ ὅμως καὶ τοὶ ἀβηματοτέροι τοῦ πρώτου οὐκ ἦσαν παρουσιαζέ-
σταιροσιδῆς διενθώσεις ἐπεκτεινομένης τίς οἶδε εἰς ποίαν μεμαρυσμένην ἀπόστασιν αἵτινες δὲ εἶνε ἀτυχῶς
πεπληρωμέναι χαμάτων ἢ ἐκ προγενεστέρων ἀνερευνησέων, ἢ ἐκ πληρώσεως τοιούτων ἐν τῶν ἀγνοῦν τούτων

κειμένων οἰκίων. Τὸ ὕψος τοῦ δευτέρου τούτου διαμερίσματος δὲν ὑπερβαίνει τὸ μέτρον ἐντὸς δὲ τοῦ δωματίου εἰς ὃ κατήλθομεν ὑπάρχουν δύο λάρνακες παραλλήλως κείμεναι καὶ ἔχουσαι μέγεθος περί τὸ $1\frac{1}{2}$ μέτρο. καὶ πλατ. περί τὰ $0,80$ καὶ ἐν τῷ δωματίῳ τούτῳ ὅπου εἶναι κατὰ μέγα μέρος πεπληρωμένον χρώματος εὐρομεν δια-
σπαρμένα ἀνθρώπινα ὀστέα. Ἐπὶ τῆς βορεινῆς δὲ πλευρᾶς τούτου τοῦ δωματίου ὑπάρχει χαλασθὴ γωνιακὸν εὐρους μάλλιν 30 ἕως 35% . δι' ὃ διὰ μεγάλης δυσχερείας εἰσῆλθομεν εἰς τρίτον διαμερίσμα καίπως εὐρυχω-
ρότερον τοῦ δευτέρου ἀλλ' ὡσαύτως ἔχοντος σταυροειδὲς διευθύνσεις αἷτινες συγκοινωνοῦσιν ἐπὶ θυρίδων. Διὰ μιᾶς ἐκ τούτων εἰσῆλθομεν εἰς τὸ πρῶτον δωμάτιον τοῦ τρίτου διαμερίσματος μετὰ δυσχερείας πάντοτε ὡς ἐκ
τῆς ἀφθονου συσσωρευθεως χρωμάτων καὶ δι' αὐτοῦ εἰς τὸ δεύτερον δωμάτιον ὅπου διατηρήθη καίως καθαρώτερον
καὶ εἰς καλὴν ὅπως οὐκ καταστάσιν, εἰν λάβωμεν ὑπ' ὅψιν τῇ ὑγρὰν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν διατηρουμένων ἐπιχρί-
ματων. Ἐν τῷ δευτέρῳ τούτῳ δωματίῳ τοῦ τρίτου διαμερίσματος καὶ ἀριστερὰ τῆς ἐξ ἀνατολῶν εἰσό-
δου ἐπὶ τῆς γωνίας ὑπάρχουν αἱ εἰκόνες δύο ἀγίων ἐν ζωγραφᾷ καταστάσει. Τα πρόσωπα αὐτῶν εἰς προηγυ-
μένων περιέσταν ἀπέσπασαν δι' αἰχμηροῦ ἐργαλείου ὡς τοῦτο ἀποδεικνύουν τὰ ἐπὶ τοῦ ἐπιχρίματος ἴκη πα-
ριστάτωτα δύο ἀγίους τῶν πρώτων Χριστιανικῶν χρόνων.

Ἡ περιβολή των συνίσταται ἐξ ἱματίου χρώματος κυανοῦ καὶ ἐκ μαυροῦ χρώματος μάλλον ἐρυθροῦ καὶ
τῶν δύο ἡ παραστάσεις εἶναι ὁμοίαι καθ' ὅτι καὶ τῶν δύο αἱ δεξιὰ χεῖρες ἐκτείνονται ἐπὶ τοῦ στήθους κρα-
τοῦσαι ἱερὸν τι ἔμβλημα, ὅπου ὡς ἐκ τοῦ ἀτελοῦς φωτισμοῦ μεθ' οὗ ἐποικητεύθημεν ἐξ ἐνός καὶ τῆς ἀναδι-
δομένης πηγερᾶς ὁμοῦ δὲν ἠδυνήθημεν καλῶς τὰ ἀντιληφθέντα παραπλευρῶς δὲ τῶν ὁμῶν ἀναγινώσκου-
μεν κατὰ μῆκος (προταίσεται τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ οὕτως $\begin{smallmatrix} \text{I} \\ \text{O} \\ \text{A} \end{smallmatrix}$ εἰς τρεῖς κατὰ σειράν ἐτίχους μὴ δυνη-
θέντες αὐτῶν μ' ὅλας τὰς προσπάθειάς τὰς διακρίναμεν $\begin{smallmatrix} \text{I} \\ \text{O} \\ \text{A} \\ \text{B} \\ \text{C} \end{smallmatrix}$ τὰ ὀνόματα τούτων τῶν ἀγίων. Ἀπὸθεν δὲ
τῶν περιβαλλομένων τὰς κεφαλὰς αὐτῶν στεφάνων ἐπεκτείνεται ταῖα τῆς χρώματος ἐρυθρομέλανος πλά-
τους περί τὰ τρία ἑκατοστὰ τοῦ μέτρου. Ἐπὶ τῆς ἐν λόγῳ ταῖας ἡ τις φαίνεται ἀπετέλει πλαίσιον τῶν
ἐν λόγῳ εἰκόνων διακρίνονται τὰ ἀπολύτου στοιχεῖα διὰ λευκοῦ χρώματος. . . C . E . E . O . Π . I . Δ . Ρ . . .
περισσότερον δὲν ἠδυνήθημεν τὰ ἐξακριβώσωμεν.

Τὸ μέγεθος τῶν εἰκόνων εἶναι ἐνός περίπου μέτρου ἐπὶ τοῦ πρὸς τὰ δεξιὰ τῶ ὁρᾶν τι ἱσταμένου Αγίου τοῦ
ἐπιματήριον εἶναι πεποικλμένον διὰ διαφόρων χρωμάτων. Σημειωτέον δὲ ὅτι κατὰθεν τοῦ ἐπιχρίματος

τος τούτων τῶν εἰκόνων διακρίνονται προὐπαρξάσαι ἄλλαι τινες εἰκόνες. Αῤῥιστερά τῳ ἱσταμένῳ διακρίνονται διὰ
ζωήρου ἐρυθροῦ χρώματος τὰ στοιχεῖα: Κ Ο Ν. Τοῦ δωματίου τούτου ὅλαι αἱ πλευραὶ ὡς καὶ ὁ θόλος ἦτο πε-
ποικιλμένος διὰ διάφορων ἰσως ἀνιογραφῶν ὡς τοῦτο ἐποδεικνύεται ἐκ τῶν εἰσέτι διατηρουμένων ἐγκλήμων
ἐπιχρίματων ἰσως δὲ καὶ εἰσέτι γὰ διατηρῶνται ἐνδιαφέρονσαι ἐπιγραφαὶ περὶ τῶν τοίχων ἡμεῖς ὅμως δὲν κα-
ταρτίζομεν τοιαύτας γὰ ἀνεύρωμεν συνελεῖν, ὡς εἶποι, τοῦ ἀτελοῦς φαινομένου.

Ἐκ τοῦ δωματίου τούτου εἰσέλθομεν διὰ ευρυτέρας θύρας πάντοτε πρὸς ἀνατολὰς εἰς τρίτον δωματίον πολὺ πλε-
ον ευρυχωρότερον τοῦ δευτέρου ὅπερ ὅμως αὐτῶς κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος ἔχει πεπληρωμένον ἀκαθαρσιῶν ῥίπτω-
μάτων ἐκ τῆς ἀνάσας τούτου ὑπαρχούσης οἰκίας καὶ ὡς φαίνεται ἐκ τῆς κορίας αὐτοῦ εἰσόδου ἐν αὐτῇ ὑπάρχοντι δι-
εσπαρμένα μετὰ τῶν ἀκαθαρσιῶν καὶ χωματῶν καὶ εὐαρίθως ἀνθρώπινα ὄσα.

Ἄλλ' ὅτι ἄξιον θαυμασμοῦ εὗρομεν ἐν αὐτῇ εἶναι ὁ εἰσέτι διατηρούμενος πολυποικίλος χρωματικὸς τοῦ θό-
λου διατηρῶν ἐν ζωρότητι ἀναδεδραῖδα περιβέβημεν ὑπερβόρως καὶ τῆς ταινίας εἰς τὰς πέντε πλευράς γωνί-
ας. Ἀνάσας δὲ τῆς ἐξ ἀνατολῶν εἰσόδου ὑπῆρχεν ἐξωγραφισμένος εἰς μικρὸν σχῆμα ἄγγελος τοῦ ὁποίου τὴν
ἐπὶ τοῦ ἐπιχρίματος πτέρυγα ἀπέσπασεν ὥς τῶν μεθ' ἡμῶν κατελθόντων πολιτῶν καὶ εἰς αὐτὴν κατακτῆν ἡδὲ
ὑπάρχει.

Οὐδὲν δὲ ἕτερον ἀντικείμενον ἄξιον λόγου ἀντελήφθημεν πλὴν χιπτήρα ἢ ἀρ. τραπέζης ὡς ἐφαγμένους ἐδη-
μοσιεύθη. Ἄλλ' οὔτε τὸ ὄνομα Ἀρ. Ἀγγίης ἢ Ἀρ. Ἀντιγίου ἀνέγραψεν. Πιθανόν γὰρ ὑπάρχουν τεταμμένα πολὺ
σπουδαιότερα ἀντικείμενα ἀλλὰ πρὸς τοῦτο ἀπαιτεῖται εἰδικιότης πολὺ ἐπιμελεστέρα ἔρευνα καὶ μελέτη
καὶ τοιαύτην ἀκριβῆς ἔρευνα ἀναγκαζόμεν παρὰ τοῦ εἰδικοῦ καὶ δεινοῦ Χριστιανολόγου Σεβαστοῦ
δὲ φίλου. κ. Τ. Λαμπάκη.

Δεόν ἐν τοῖς γὰ σημειωθῆ καὶ τὸ ἐξῆς:

Πρὸ τριακονταετίας καὶ πλέον ὁ τότε ἰδιοκτῆτης τῆς ἐκ λόφου περιλήτου οἰκίας Χαλκιδεὺς Νικολάου
τῆς καταρτίσαντος μέρος τῆς ἐν τῷ περὶ τοῦ οἰκίας του εὐρισκομένης παλαιᾶς οἰκοδομῆς ἀπέσπασεν
ἐν ἐπιγραφῶν λευκὸν μαρμαρον ὃ ἐν ὑπῆρχεν ἡλικιωθεὶς λίαν ἐνδιαφέρονσαι διὰ τὴν ἱστορίαν τῶν
Τράλλεων ἐπιγραφὴ: [Ιούλιον Ἀμυντιανὸν ἱερέα Γαῖδος καὶ Σαραπίδος. Οἱ μῦςται τὸν
Παινέλληνα., τὴν ἐκ λόφου ἐπιγραφὴν ἐξ ἀντιγράφου μου ἐδημοσίευσεν ὑπ' ἀριθ. ρμε. τοῦ Δελτίου
τῆς ἐν Σμύρῃ Μουσείου καὶ Βιβλιοθ. τῆς Εὐαγγελ. Σχολῆς ὁ φίλος κ. Α. Φοντροιέρ. Ἐν τῇ ἰδίᾳ περι-

βόλῃ τῆς αὐτῆς οἰκίας ὑπῆρχον πρὸ χρόνων καὶ δύο ἐπὶ λαὶ ἐκ γρανίτου λίθου μήν .περὶ τὰ $\frac{3}{4}$ μετ. ὡς ἐν βυθού-
μειν καὶ ο $\frac{60}{100}$ διαμέτρου. Ἐπὶ τῆς μιᾶς δὲ ἐπὶ λαὶ ὑπῆρχεν ἐν χαλαρῶν τὸ ἀριθμητικὸν ΔΥΟ. Βραδυτέρον
δὲ καὶ ὁ Ἰσραὴμ Ἀγῶς Πασσάπασης ἐκ τῆς παρακειμένης οἰκίας του καὶ ἐκ τῆς συνεχομένης ταύτης πελωρίας
οἰκοδομῆς ἀπέσπασεν ἕτερον οἰκώδη λίθον ἐφ' οὗ ὑπῆρχεν ἡ ἀνολούτος ἐπιγραφὴ ἢ τότε ἐξηρσιεύσαμεν ἐν
τῷ ὑπ' ἀριθ. 1113 φύλλῳ τῆς φίλης Ἀγαλθείας, ἔχουσα οὕτως. [Ἡ βουλὴ καὶ ὁ δῆμος καὶ τὸ ἱερὸν ἐν
„στημα τῆς Γερουσίας ἐτίμησαν Λουκιλίαν Γ. Λουμνίου θυγατέρα Λαυδίκτην τὴν ἀρχιερεῖαν διὰ τὰς
„τοῦ γένους αὐτῆς φιλοτιμίας. Πόπλιος Αἴλιος Βάσσεος Χρύσεως ἐξεφανηφάρειας, ἀρχιερατεύσας καὶ
„τὰς λοιπὰς ἀρχὰς καὶ λειτουργίας τελέσας τὴν εἰαυτοῦ Μητέρα, ὅτι δὲ τὰ ἀρχαιοδομικά ταῦτα αἰτι-
νεύμενα μετηνέχθησαν ἐκ τῶν ἐρειπίων τῶν Τράλλεων ὅπως χρησιμοποιοῦνται εἰς τὴν ἤδη ὑφισταμένην
ταύτην οἰκοδομὴν οὐδενὴ ἀμφιβολία.

Ἀλλὰ πρὸς τί ἡ πελωρία καὶ ἐκτεταμένη καὶ ὅλη τὴν τουρκικὴν συνοικίαν Κουπελὴ Μετζήτ οἰκο-
δομή αὕτη; καὶ αἱ κατωθεν τῶν οἰκιῶν ἀνακαλυπτόμενοι ἔργνοι διάδρομοι καὶ αἱ ἤδη ἀνακαλυφθεῖσαι
Κατανομήδαι; καὶ ὅτι ὡς ἀποδεικνύεται ὅλη ἡ περὶ αὐτὴ τουρκικὴ συνοικία εἰς αὐτὴν πλέον τῶν 150 μετρ. ἐκ
τοῦ κέντρου τῆς Κατανομῆς ὡς ἡμεῖς ἀντελήφθημεν ἐκ τῶν ἐρευνήσεων μας εἰσὶν ὑπονοητέονα δι' ἐργείων δια-
δρόμων ἢ Κατανομήδων, πλεονέκτας τῶν ὁποίων μετέβαλον εἰς ὀχέτους.

Κρίνομεν νὰ πιστεύωμεν ὅτι οἱ Χριστιανοὶ τῶν Τράλλεων ἢ μέρος τούτων εἰς μεταγενεστέρῃ ἐποχῇ εἶχον μεταποιηθεῖς εἰς
τὰς χαμηλοτέρας κλιτύας τοῦ ὀροπεδίου τῶν Τράλλεων καὶ ἀκριβῶς κατωθεν τῆς Νειροπόλεως πύργῳ ἴδμεν δὲ ἰδίᾳ
Χριστιανικὴν κατοικίαν ἔνθα καὶ ἀκατανομήδαι τούτων. Τοῦτο τοῦλάχιστον ἡμεῖς συμπεραίνομεν ἐκ τῶν προσφάτως ἀνακαλυφ-
θέντων ἀντικειμένων καὶ τὸν συμπερασμὸν μας τούτον πολὺ περισσότεροι ἐπικυροῦν ἢ ἐνέφιν ὅτι ἐπὶ τριακονταπενταετίᾳ ὅλην ἀ-
κριβέστατα παρακολουθούντες τὰς ἐκάστοτε ἐπὶ τοῦ ὀροπεδίου τῶν Τράλλεων ἐνεργουμένης ἀνακατασκευῆς, ἐκτός τῆς ὑπαρχού-
σης Εὐκλείδειας ἐν σχήματι γνός τοῦ Ἀρ. Φιλίππου οὐδαμῶς ἄλλοιχθὺς ἀνεύρομεν ἕκτος Χριστιανικοῦ γνός ἀντικειμένου οὕτε
τῶν πρώτων, οὕτε τῶν μεταγενεστέρων Χριστιανικῶν χρόνων. Τούτου ἐνεκα καὶ αἰγυδοιαιστῶς παραδεχόμεθα ὅτι οἱ Χριστιανοὶ τῶν Τρά-
λλεων εἶχον τὰς κατοικίας των εἰς τὰς χαμηλοτέρας κλιτύας τῆς ἀρχαίας πόλεως. Εἶπον ὅτι ἐπιστημονικῇ ἐπὶ τόπου ἐρε-
υνᾷ καὶ μελέτῃ θαυματοκρινήσῃ τὸ ὑπὸ πέπλον κατακαλυπτόμενον τοῦτο μυστήριον.

Σας ἀσπάζομαι εὐμαρδίᾳ ὁ παῖς

Μιχ. Παπαφλωρεατῆς.